

גבולות היחידה: פרק ג פסוקים י"ב-ל"א

נושא היחידה: אהוד בן גרא

מספר שיעורים: 2

כתבה: חן ספיר.

כללי:

לאחר שעמ"י חטאו ועשו הרע בעיני ה', הם משתעבדים לעגלון מלך מואב. ישראל זועקים לה', וה' מקים להם מושיע- אהוד בן גרא. אהוד אוזר אומץ ומתכנן את הריגתו של עגלון לפרטי פרטים. התעוררותו ומסירות נפשו, זוכה לסיוע רב מן השמיים ואכן עגלון מת. אהוד ממנף את ה-סייעתא דשמיא שבהריגת עגלון כדי ומפיח בעם רוח גבורה ומלחמה. העם יוצא אחריו ומכניע את מואב. הארץ שקטה 80 שנה.

פתיחה:

המחזה להמחשת תחושת השעבוד למואב: המורה ילבש בגד מאפיין של אדם הבורח מהמלחמה (בגד עליון מאלבד/ חגורה מבד/ מטפחת על הראש). יעבור בריצה לאורך הכיתה ויאמר: "הצילו! המואבים פלשו לתוך הארץ! הם כאן בעיר התמרים!" המורה יעצור קצת וימשיך- "הרשעים האלה, אספו אליהם את בני עמון ואת העמלקים, ידעו למי לחבור, העמים האלו שונאים אותנו עוד מימי קדם... ועכשיו הם כבשו את עיר התמרים, עיר טובה ומשובחת... עצי התמרים שבה- הכל יימסר לאויב! ומי יודע, זו רק ההתחלה, בוודאי ינסו הם להמשיך ולנגוס בנחלתנו ולכבוש שטחים נוספים. מה יהיה עלינו?? מי יושיענו?? אנא ה' הושיעה נא!!

לימוד הפסוקים:

1. פסוקים י"ב-ט"ו:

נסביר לתלמידים שעגלון מלך מואב חובר לעמון ועמלק על מנת להכות את ישראל. יחד הם מצליחים לכבוש את עיר התמרים, היא יריחו. (ניתן לדלג על קריאת פסוקים אלו) נציג על הלוח מפה (נספח א' במצגת). במפה נראה היכן ממוקמים העמים- מואב, עמון ועמלק¹ וכן נראה את מיקומה של עיר התמרים², אותה הם כבשו. כעת נציג את השקופית של מפת הנחלות. נשאל את התלמידים, על איזה שבט מאיים עגלון במיוחד? נראה שנחלת שבט בנימין היא הקרובה ביותר ליריחו. נסביר לתלמידים כי פעמים רבות השופט

¹ עמלק היונו עם הבנוי משבטים נודדים. עיקר נדודיהם היה במדבר סיני, פארן ובנגב המערבי. לעיתים הם עברו את הירדן והשתכנו במדבר הגובל למואב.

² יתכן ותלמידים ישאלו על קיומה של העיר יריחו למרות שבועת יהושע. חלק מהמפרשים מסבירים כי עיר התמרים היתה עיר לצד יריחו. הם בנו את עיר התמרים, לידה. וקראו לה בשם זה כדי להדגיש שהיא איננה יריחו, שאותה אסור לבנות.

המושיע את העם הוא מהשבט שהכי מאוים מהאויב. הסיבה לכך היא, שמי שהוא הכי מאוים, הוא זה שמרגיש בצורה הבולטת ביותר את הצורך בישועה.

2. המורה יקרא את פסוק ט"ו:

"ויזעקו בני ישראל אל ה' ויקם להם מושיע את אהוד בן גרא" בעקבות זעקת בני ישראל ה' מושיעם על ידי הקמת השופט - אהוד בן גרא, משבט בנימין ("בן הימיני").

"אטר יד ימינו" (ט"ו) - (אפשר לציין עכשיו, או בהמשך לימוד הפרק, כי לפעמים דווקא תכונות שנראות לנו חריגות, או פחותות, מקנות לבעליהם ייחודיות ויתרון על פני אחרים).

"וישלחו בני ישראל בידו מנחה לעגלון מלך מואב" - אהוד נשלח מטעם העם להביא מנחה לעגלון, המבטאת את כניעת ישראל לעגלון. ה' מפיח באהוד רוח גבורה וחוכמה, ואהוד מחליט להשתמש בתפקידו כמביא המנחה על מנת להרוג את עגלון בצורה מתוחכמת, ולהושיע את ישראל.

3. לפני קריאת הפסוקים הבאים נחשוב יחד עם התלמידים (אפשר לקיים את החשיבה הזו במעין הצגה של כינוס 'קבינט' של אהוד, אך נזכור להדגיש בסוף הדיון כי בפועל אהוד פעל לבדו ולא שיתף איש בתכניתו).

מה צריך אהוד לעשות על מנת להרוג את עגלון? נגיע יחד למסקנה שאהוד צריך לחדור לארמון עם נשק.

אם אהוד יגיע עם נשק לארמון השומרים לא ירשו לו להיכנס. נמשיך לשאול - גם אם אהוד יצליח לחדור לארמון עם נשק, מה הבעיות הנוספות הצפויות לו? האנשים שנמצאים בקרבתו של עגלון ימנעו ממנו להרוג את עגלון, כשעבדי המלך יראו שאהוד הרג את עגלון - הם יהרגו אותו.

נסכם את הדיון על ידי כתיבה על הלוח:

נסכם עם התלמידים את הבעיות שאיתן אהוד צריך להתמודד:

- כניסה לארמון עם נשק.
 - האנשים שסביב המלך שינסו למנוע את ההריגה.
 - ניסיון התנגדות של עגלון להריגתו.
 - בריחה מהארמון מבלי שהעבדים ישימו לב שעגלון נהרג.
- *מטרת החשיבה המשותפת הינה לגרום לתלמידים להרגיש שותפים במחשבות של אהוד בתכנון הריגת עגלון.

4. נסביר לתלמידים שבפסוקים הבאים יש תיאור מפורט על ההכנות של אהוד לקראת המפגש עם עגלון וכן על המפגש עצמו. מתוך הפסוקים נראה יש לאהוד השגחה משמים המסייעת לו. מתוך כך, אהוד מוסר את נפשו על מנת להרוג את עגלון. כעת, נעבור לפסוקים עצמם. פסוקים אלו ארוכים, וקצת קשים להבנה, ולכן לא נקרא את כל הפסוקים בפנים. בשלב זה, המורה יספר את הסיפור בעל פה את פסוקים: ט"ז-כ"ה. לפני הסיפור המורה יחלק לתלמידים כרטיסיות שונות עם תמונות מתוך הפרק ולכל תמונה מוצמד פסוק. כאשר תוך כדי הסיפור, כל תלמיד ישים לב אם המורה הזכיר את החפץ שלו, וכאשר יזכיר – התלמיד יראה את התמונה לכיתה ויקרא את הפסוק שלו. (הכרטיסיות עם התמונות בפרק ההרחבות)

נספר:

אהוד לוקח חרב "פיפיות", חרב קטנה חדה משני הצדדים וחוגר אותה על ירך ימינו. (חרב זו מתאימה לצורך של אהוד להרוג במהירות אדם אחד מבלי להשאיר עקבות דם).

בדרך כלל אדם ימני חוגר את החרב על ירך שמאלו, (כדאי להציג שליפה של חרב בעזרת יד ימין מירך שמאל, תנועה אלכסונית שמוציאה את החרב בתנופה ובמהירות).

וכאשר שומרים יחפשו חרב על אהוד הם יחפשו בירך שמאל. אהוד עם אנשים נוספים מהעם מגיעים ומביאים מנחה (מתנה) לעגלון מלך מואב.

לאחר הקרבת המנחה, כולם חוזרים, ובאמצע הדרך אהוד עוזב אותם וחוזר לעגלון.

אהוד חוזר למלך ואומר לו שיש לו דבר סתר (סוד) לומר לו. המלך אומר לו "הס!", תהיה בשקט! יש להוציא מכאן את כל השומרים! סודות – לא כולם צריכים לשמוע... (נציין שמלך אף פעם לא מסלק ממנו את כל השומרים.. וכאן יש סייעתא דשמיא מיוחדת לאהוד).

אהוד אומר לעגלון שיש לו דבר אלוקים לומר לו, עגלון נעמד מכסאו, ורוכן לקראת אהוד, (עגלון היה מלך מאוד שמן... ואהוד נעזר ברגע זה שעגלון נעמד/אוכן לפניו כדי לפגוע בו בבטנו) ברגע זה אהוד שולף את החרב ותוקע בבטנו של עגלון. החרב קטנה – ואהוד מכניס אותה עד הסוף.... בצורה כזו שלא יורד דם, אך עגלון נפצע פצעים קשים...

ברגע זה אהוד יוצא החוצה, נועל את החדר והולך... בינתיים עבדי עגלון מחכים שיצא מהחדר... הם מריחים ריח לא נעים, הדלת נעולה ועגלון לא יוצא.. מה הם חושבים? אולי הוא מתפנה...

אולם לאחר זמן, הם מחליטים לפתוח את הדלת, והם מגלים שעגלון מלכם – מת!
אולם בינתיים עם כל העיכוב, אהוד מצליח לברוח.

5. **סיכום ביניים:** בכל שלב משלבי התכנון היה סיכוי גדול וסיכון גדול. הצלחתו של כל שלב ושלב בפני עצמו לא היתה מובטחת, והעובדה שכל השלבים הצליחו בזה אחר זה ללא תקלה- מגלה את יד ה' שהגיחה ממעל. אהוד בא למסור את נפשו להושעת ישראל מיד עגלון וה' סייע לו בדרכו: היה מי שאחראי לתזמון, והיה מי שהגיח על הביצוע המושלם של המבצע. נוכל גם להציג זאת בדרך של שאלה לתלמידים - איזה שלב יכול היה להשתבש ומה היה קורה במקרה זה. (השומרים ימצאו את החרב, עגלון לא יוציא את השומרים מעליו, עגלון לא יעמוד, החרב לא תיכנס כמו שצריך, השומרים יגלו שעגלון מת לפני שאהוד יספיק לברוח)

6. פסוקים כ"ז-ל':

המורה יקרא את הפסוקים. כדאי להביא שופר לכיתה. אהוד תוקע בשופר בהר אפרים כדי לאסוף אליו לוחמים שיעזרו לו להכות את המואבים שפלשו לארץ. (אפשר להציג את אהוד מגיע מתנשף לכיתה, תוקע בשופר וקורא לכולם לבוא למלחמה) "רדפו אחרי כי נתן ה' את אויביכם את מואב בידיכם" אהוד רואה את הצלחתו בהריגת עגלון אות וסימן לכך שה' איתם ושהם יצליחו כעת להכניע סופית את מואב. בגדולתו, הוא מלמד את העם שמאת ה' היתה להם ישועה, ובכך מחזק את העם להתגבר על אויביהם. אהוד נותן הוראה ללוחמים לעמוד במעבר הירדן על מנת שהמואבים שישבו בעיר התמרים לא יוכלו להימלט בחזרה למואב שבעבר הירדן המזרחי. ישראל מצליחים להכות כעשרת אלפים איש!

הארץ שוקטת 80 שנה! פרק זמן ארוך מאד יחסית לשאר השופטים. 7. המורה יחזור להמחזה מתחילת השיעור ויתעטף באביזר מתאים. כעת אותו איש ישראל מספר על ההצלחה בקרב: איש ישראל נכנס מתנשף-"אני מגיע עכשיו ממעברות הירדן, תשועה גדולה עשה ה' עמנו. מי היה מאמין?! רק היום עוד העלינו מנחה לעגלון, עוד היום בבוקר היינו תחת שיעבוד המואבים שכבר לוחצים אותנו 18 שנה. והנה ביום אחד, יצאנו מהשעבוד! ה' שלח לנו מושיע- אהוד בן גרא! אדם אמיץ וגיבור חיל. מלא בחכמה וה' איתנו. כל העם מעריך אותו על כך שהרג את עגלון, ועל כך שהצליח לחזק את כולנו אחריו במלחמה נגד המואבים. אני מקווה שהוא ימשיך להנהיג אותנו שנים רבות.

הצעות להמחשה:

- המחזה - בתחילת השיעור ובסיומו, כדי להמחיש את עצמת השעבוד למואב.
- מפת ארץ ישראל - כדי להראות את מיקומם של מואב עמון ועמלק ואת קרבתה של עיר התמרים לנחלת שבט בנימין.
- תמונות ופסוקים - להמחשת והבנת רצף הפסוקים.

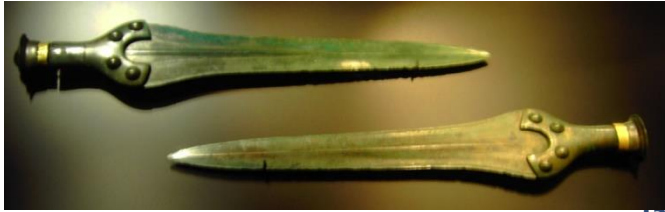
סיכום

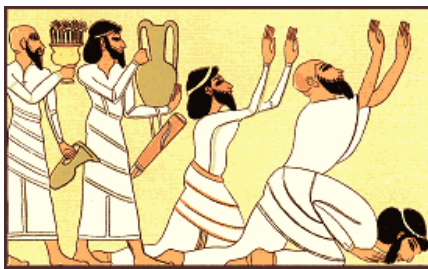
ראינו בשיעור כיצד ה' מושיע את ישראל מידי מואב על ידי שליחו הנאמן- אהוד בן גרא. ראינו כיצד ה' נוטע באהוד כוחות גדולים ורוח גדולה ומתוך כך הוא מתמלא במסירות נפש להצלת ישראל. נשאל את התלמידים אם הם מכירים סיפורים על אנשים שמסרו את הנפש למען עם ישראל וזכו להשגחת ה' ולסיוע מן השמיים.

הרחבות:

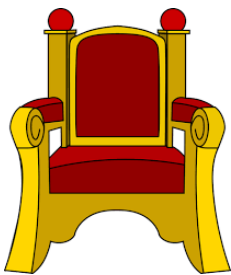
וַיַּעַשׂ לוֹ אֱהוֹד חֶרֶב
וְלָהּ שְׁנֵי פִיּוֹת גָּמַד אֲרָפָה
וַיַּחַגֵּר אוֹתָהּ מִתַּחַת לְמַדְיוֹ עַל יָרֵךְ יְמִינוֹ

וַיַּעַשׂ לוֹ אֱהוֹד חֶרֶב
וְלָהּ שְׁנֵי פִיּוֹת גָּמַד אֲרָפָה

וַיֹּאמֶר דְּבַר-סֵתֶר לִי אֵלֶיךָ הַמֶּלֶךְ
וַיֹּאמֶר הֵס! וַיֵּצְאוּ מֵעַלְיוֹ כָּל-הָעַמְדִים עָלָיו.

וְאֱהוֹד בָּא אֵלָיו וְהוּא יוֹשֵׁב בְּעֵלִית הַמְּקָרָה אֲשֶׁר-לוֹ לְבַדּוֹ
וַיֹּאמֶר אֱהוֹד דְּבַר-אֱלֹהִים לִי אֵלֶיךָ וַיִּקָּם מֵעַל הַכִּסֵּא.

וַיֵּצֵא אֱהוֹד הַמְּסֻדָּרוֹנָה
וַיִּסְגֵּר דְּלֹתוֹת הָעֵלְיָהּ בְּעֵדוֹ וְנָעַל